

WÉBER PÉTER – BÁN LÁSZLÓ: A MÁSIK EMBER – ÚT EGYMÁSHOZ. MÉRTÉK KIADÓ, BUDAPEST, 2013

Fuszek Csilla: Lassú átgondolásra, szemezgetésre

„*Én tanár vagyok*” – vallja ma is Wéber Péter – egykori magyar-olasz szakos középiskolai tanár – a Bán Lászlóval közösen írt könyvükkel kapcsolatos interjúban.

A könyvet olvasva erről meg is bizonyosodhatunk: a kijelentés hiteles, mert – wéberi jelzőt kölcsönözve – „értényes” tanárnak lenni attitűd, mely attitűd szervező erővé válik, meghatározza a könyv szerkezetét és tartalmát egyaránt.

„*Ahogy egy órát tartanék*” – mondja Wéber, úgy épülnek fel az egyes fejezetek: először Bán Lászlóval folytatott baráti beszélgetésekbe csöppenünk, melyeket esszék, filozófiai summázatok követnek, majd kifejtett vagy éppen továbbgondolásra váró kérdésekkel szembesül az olvasó. 11 tanóra közel ötszáz oldalon, nem egyszeri végigolvasásra tervezve, hanem témánként való lassú átgondolásra, szemezgetésre.

A hatalmas tananyag különböző műfajokban jelenik meg, néhol gondolatfoszlányként, máshol kidolgozott gondolatmenetekben, példázatokban, vagy éppen kérdésfeltevéseken keresztül. Az átadandó tudás: az idős tanító bölcsessége, világszemlélete, a minden tananyagok legfontosabbika: az életbe való beavatás.

A beszélgetések és az esszék olvasásakor találkozunk a lényegét „aláfestő”, divatos eszmeftuttatásokkal, tudományos elkalandozásokkal, melyek igazságtartalma a beavatás szempontjából tulajdonképpen másodlagos és „időleges”, hisz nem ez az igazi tanulság. Wéber az elkalandozásokban nem is törekszik kényszeresen a tudományos pontosságra. Mégis, ezek az

elkalandozások segítenek bennünket a hétköznapi életben közel kerülni a lényeghez, az időtlenhez.

A wéberi bölcsesség minden bizonynyal néhány mondatban összefoglalható lenne; de ha tanárként, a gyakorlás és gyakoroltatás szemszögéből tekintünk rá, mindjárt összetettebb a kép, nehezebben fogalmazunk. Hálásak lehetünk a tanár úrnak, hogy nem próbálja megkerülni a feladatot, hogy nem csupán bölcselet; tanítani és gyakoroltatni is akar, *a boldog élethez vezető utat nemcsak távolról megmutatni, hanem a hozzá vezető lépéseket is segíteni akarja*. A gondolatmenetek feldolgozását, a kérdéseket, a példázatokot úgy állította össze, hogy bármely gyakorló tanár könnyen kiemelhessen egy-egy részt – és még egyet sem kell értenie a szerzővel –, ha arra készülne, hogy valamelyik témából mondjuk osztályfőnöki órát tartson. (Ha valóban nevelni akar.)

Bölcséletét tekintve ez a könyv – bár kétséget kizáróan nyomot hagytak benne a keleti filozófiák, hiszen a zen buddhista értelemben is vett felébredettséghez vezető egyik utat mutatja meg számunkra, mégis – *igazán európai és magyar is egyben*. Európai, mert Wéber számára a descartes-i „gondolkodom, tehát vagyok”-világ – bár hangsúlyozza, hogy a ráció esetleges és közel sem elegendő – mégis előfeltétel az értényes élet felé, hinni tud benne. A wéberi gondolatmenetben *az értényes életet élő ember bölcselet is egyben*, az európai, aki szókratészi hagyatékára büszke, bár felismeri a korlátait. És magyar is,

mert kimondva-kimondatlanul, az általános emberi mellett, csendesen, egy-egy „kiszólásban” a mai magyar valóságra is reflektálnak a sorok; a tanítványokért érzett felelőssége nem csupán általános emberi, hanem hazai vonatkozásban is megjelenik.

A könyv gondolatmenete onnan indul el, hogy honnan tudhatom, vagy sejtethetem, hogy az életem érvényesnek mondható-e, vagy sem? Ahogy a szerzőpáros – bevallásuk szerint a munka közben –, mi olvasók is velük együtt, egyre inkább arra kezdünk rájőnni, hogy az érvényesség értelmezéséhez el kell jutni a *spirituálisnak nevezhető dimenzióig*, az előbb említett felébredettséghez. Azonban ez a fajta spiritualitás a wéberi rendszerben teljesen összhangban van a materiális, valóságyszerű, reális dimenziókkal. Nem más, mint a megérezése a minden mindennel összefüggő egésznek, ami, ha kimarad az életünkből, Csíkszentmihályi szavait idézve, „ha nem érezzük, hogy valami teljesebb egészhez, valami nálunk állandóbbhoz tartozunk, mint mi magunk, akkor nem élhetünk igaz, kiváló életet.”

Innen lép tovább Wéber, lefordítja a gyakorlatba a spirituális dimenziót: az „érvényes” élethez „*a megvilágosodás: a szeretet teljességének*” megsejtése elengedhetetlen, és ehhez a megsejtéshez óhatatlanul szükségünk van a másik emberre. *A Másik Emberre, aki egyszerre kényszer és mentőöv.* A másikhoz fűződő legfontosabb viszonyunk *a szeretet*, mely a könyv központi gondolatává válik; a szeretet, mely wéberi értelemben (is) világszemlélet, az átadandó tudásnak, a beavatásnak a lényege. Látszólag egyszerű, de a megvalósításba mégis sorozatosan belebukunk.

A könyv szinte végig azt sugallja, hogy *a nevelésről nem lehet és nem szabad lemondani*, mert az életbe a tanítványokat évezredek óta „bevezetik”; mesterekre/ tanítókra mindig szükség van. Wéber is ezért írja meg a *szeretet gyakorló* könyvét, ami az önmagunkhoz való viszonytól a másikhöz, a férfi-nő kapcsolaton át a világhoz való hozzáállásunkról szól. A felébredettséghez, az érettséghez, a boldogsághoz akar segíteni, divatos szóval akár élvezetési *tankönyv is lehetne*, mely mélységében és jellegében messze meghaladja az önségítő könyvek sokszor leegyszerűsített gondolatmenetét.

Mit is kell hát elsajátítania a tanulóknak, *hogyan az úton járni tudjon?*

Pilinszkyt gyakran idézi Wéber, így ebben a szellemben álljon itt egy idézet a költőnek az *Ars poetica helyett* című írásából: „Itt kell, az

ébredés nehéz ellenállásában megtalálnunk először a rendet, majd azon is túl az egységet.” A wéberi nevelés lényege is pont ez: illúziómentesen, az ébredés világában, „érvényességhez” kell segítenünk a tanítványokat, hogy megtalálják a rendet, az egységet: „*Hogy a nehézségek nem istencsapások, hanem a világ rendjéhez tartoznak. Meg kell oldanunk őket. És ehhez meg kell tanulnunk, igen: sokszor konfliktusok árán, hogy mindezt hogyan kell csinálni.*” (204. o.) Ebbe beletartozik, hogy meg kell tanulni/tanítani a gondolkodás fegyelmét és örömét, a bizalmat és önbizalmat, az önkorlátozást, az együttműködést, a konstruktív kooperációt, az empátiát, az irgalmat, az elfogadást, a szeretetet egyszerűen azért, hogy életben maradjunk, mert Wéber szerint „*aki a szeretetről lemond, vagy elköttyevetéli, az tulajdonképpen emberi mivoltáról mond le.*” (443. o.)

a wéberi gondolatmenetben az „érvényes” életet élő ember bölcselő is egyben

Ugyanakkor Wébernél az életben maradásnak nemcsak a spirituális, metaforikus értelmezése jelenik meg, hanem egy nagyon gyakorlatias problémát is felvet: az „érvénytelen”, önazonosság-mentes élet folytán felhasználatlanul maradt energiáink agresszívvá, deviánsná tehetnek bennünket; ha az ember nincs a helyén, eltorzulhat, veszélyessé válhat a többi ember számára. Gondoljunk csak a több millió fiatal munkanélkültre, korunk egyik óriási problémájára! Mert idézve Wébert: „... *valójában az szinte mindegy, hogy mit csinál valaki az életével, mi a foglalkozá-*

sa, hány gyereke van: az a lényeges, hogy azonos legyen önmagával, a felismert valódi lehetőségeivel – vagyis kitöltsé a saját terét az életben. A helyén legyen...” (406. o.)

Köszönjük Wéber Péternek, hogy a helyén van: tanárember; hogy elnyerte a bölcsességet, és át is adja nekünk, mert tanárként nem tehet mást. Köszönjük Bán Lászlónak a közreműködést. Felmerülhet bennünk a könyv olvasása közben: vajon lehetünk-e valódi nevelők/tanárok a könyvben leírt tudás nélkül, ha nem sejtjük meg a felébredettség, a megvilágosodás pillanatait?

E.ON-FOGLALKOZÁS: ENERGIAFORRÁSOK, BIZTONSÁGI TANÁCSOK Az energiafoglalkozás végén az önkéntes ajándékokkal lepi meg az osztályt (abogy minden hasonló alkalommal).

E.ON-FOGLALKOZÁS: KÖRNYEZETSZENNYEZÉS (TALAJ, VÍZ, LEVEGŐ) Az ajándék ezúttal világító toll és E.ON-os fejjedő.